

Inserati se sprejemajo in velja triatopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema upravništvo (administracija) in ekspedicijska na Dunajski cesti št. 15 v Medijatosvi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . 10 gl. — kr.
Za pol leta . . 5 " —
Za četrt leta . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . 8 gl. 40 kr
Za pol leta . . 4 " 20 "
Za četrt leta . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošilja velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo na Dunajski cesti št. 15 v Medijatosvi hiši.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Deželni zbor kranjski

ima danes sejo, v kateri so precej v prčetku narodni poslanci zaradi nemškega Schulvereina izročili to-le

Interpelacija

do preblagorodnega gosp. c. kr. deželnega predsednika.

Nemški Schulverein omenja v svojem poročilu, ki ga je 18. maja t. l. podal občenemu zboru, tudi svojega delovanja na Kranjskem ter pravi:

„In Krain dürfte, mit Ausnahme der Sprachinsel Gottschee, die eine Sonderstellung einnimmt, die Thätigkeit des Schulvereins wohl in nächster Zeit stärker in Anspruch genommen werden. Bisher beschränkten wir uns darauf, Remunerationen für besondern, über das Pflichtmässige hinausgehenden Eifer im deutschen Sprachunterrichte an gemischtsprachigen Schulen auszusprechen und zu bewilligen. Solche Remunerationen erfolgten fünf im Jahre 1881, sechs sind für das Jahr 1882 ausgeschrieben.“ („Na Kranjskem, razun jezičnega otoka kočevskega, ki ima svoje posebne razmere, utegne imeti Schulverein v najbližnjem času pač več opraviti. Dozdaj smo razpisovali in dovoljevali le nagrade za posebno dolžnost presegajočo gorečnost v podučevanju nemškega jezika na večjezičnih šolah. Takih nagrad smo dali l. 1881 pet, za l. 1882 jih je razpisanih šest.“)

Za tem omenja še posebej svojega delovanja na Kočevskem, rekši, da je nemški Schulverein s svojimi doneki tam pripomogel k vstanovitvi 6 šol, podarivši za šolska poslopja na Smuku, Topli Rebri in Poljanicah po 1000 gl., za šolo v Ovčaku 2200 gl., v kojih je vseh 1000 mark, ki jih je prejel iz Mogunca, za šolo v Maverlu 3800 gl., za šolo v Grčaricah pa hišo, katero je g. Jurij Stampfl iz Kočevja podaril Schulvereinu.

Nas bi pač malo brigalo, kaj nemški Schulverein s svojimi denarji počenja, ko bi se šopiril samo po nemških deželah in bi se pogajal samo za varstvo in obrambo nemštva (Wahrung und Vertheidigung des deutschen Volkstumes), druge narode pa pustil pri miru in ne segal v njihove pravice; toda njegovo dosedanje delovanje priča, da mu ni mar za varstvo in obrambo, ampak za čedalje večje razširjevanje nemštva, za ponemčevanje naroda slovenskega, za kratenje njegovih najsvetejših pravic!

Znano je, da na Kranjskem, razun na Kočevskem in v Weissenfelsu, živé samo Slovenci. To pripoznava tudi Schulverein sam, ker v omenjenem poročilu Kočevje imenuje „jezični otok“, ki ima svoje posebne razmere — „eine Sprachinsel, die eine Sonderstellung einnimmt.“ Ko bi bilo tedaj Schulvereinu res le za varstvo in obrambo nemštva mar, bi imel v naši deželi samo na Kočevskem kaj opraviti, ali prav

za prav še tam nič, ker nikomur ne pride na misel, nemško narodnost Kočevjarjev spodkopovati.

Schulverein pa v omenjenem poročilu ravno Kočevsko izločno izjema in povdarja, da bode treba v drugih, tedaj slovenskih delih naše dežele razvijati veliko večjo delavnost kakor doslej. Kaj bi imelo to veliko-nemško društvo, ki svojo podporo dobiva celo iz vnanjih dežel in je v zvezi z enakimi družbami države Nemške, v naših slovenskih krajih pač opraviti, ko bi ne nameravalo razširjati nemštva in ponemčevati našega naroda slovenskega!

Prav jasno to spričujejo in potrjujejo naslednji dogodki:

V Maverlu, v okraju črnomaljskem, kjer poleg Slovencev živé tudi nekteri Nemci in so imeli dozdaj sicer javno šolo, pa le za silo, so hotli napraviti redno šolo, in Schulverein jim je nemudoma obljubil denarno podporo za zidanje šolskega poslopja, ako se zavežejo, da bode šola nemška. Okrajni šolski svet črnomaljski, ki ima pri vstanovitvi novih šol v svojem okraju preiskovati raznotere razmere, storil je to tudi v Maverlu ter našel, da je tam 45 za šolo sposobnih otrok. Med njimi jih je 14 govorilo in umelo samo slovenski, 9 jih je govorilo slovenski, pa umelo tudi nekoliko nemški, 7 govorilo in umelo je slovenski in nemški, 11 govorilo in umelo je samo nemški, 4 govorilo so nemški, pa umeli tudi nekoliko slovenski.

Okrajni šolski svet hotel je ozir jemati na te dejanske razmere in pravičen biti obema narodnostima, da bi nobena ne imela vzroka pritoževati se. Pripoznal je teraj potrebo šole, ob enem pa deželnemu šolskemu svetu priporočal šolo tako osnovati, da bode za nemške otroke nemška, za slovenske pa slovenska, in bi eni prihajali k poduku dopoldne, eni pa popoldne. Deželni šolski svet je temu predlogu okrajnega šolskega sveta črnomaljskega pritrdil, in sklep se je nemškemu Schulvereinu sporočil z dopisom okrajnega šolskega sveta črnomaljskega od 21. maja 1882, št. 327, v katerem stoji, da se je s to določbo po naznanilu deželnega šolskega sveta od 5. maja 1882 št. 550, željam nemškega Schulvereina vstreglo, kolikor je bilo po sedaj veljavnih postavah mogoče.

Človek bi mislil, da bode Schulverein radostno sprejel to naznanilo, ker je imel zagotovilo, da se bode z nemškim podukom varovala narodnost nemških otrok in ne bodo prišli v nevarnost se po slovenski šoli izneviriti nemštvu.

Toda Schulverein je šolo v Maverlu smatral za svojo popolno lastnino. Kakor je razvidno iz preiskovalnega zapisnika krajnega šolskega sveta črnomaljskega od 3. avgusta 1882, šte. 78, je bil Schulverein že s pričetkom šolskega l. 1881/82 Maverlskemu začasnemu učitelju Schwarzu

zaukazal, da naj slovenski poduk iz šole popolnoma izključi ter podučuje le nemški, kar je omenjeni učitelj, kot prepokorni sluga nemškega Schulvereina, res tudi storil. Šolske oblasti o tem niso menda nič vedele, vsaj zoper to niso nič vkrenile.

To od Schulvereina tako tihotapsko pričeto ponemčevanje Maverlske šole bi bilo pa zastoj, ako bi se bila šola po sklepu c. k. deželnega šolskega sveta osnovala z dvema oddelkoma, nemškim in slovenskim. Zato je Schulverein napel vse svoje žile, da to zabrani, ter je s pismom dne 7. junija 1882, št. 2903, na dotični poziv okrajnega šolskega sveta črnomaljskega odpisal, da za tako šolo ne da nič, ker bi bilo to zoper njegove težnje in njegova pravila, po katerih sme podpirati le čisto nemške šole!

Ali ni to jasan dokaz, da je Schulvereinu v prvi vrsti mar le za ponemčevanje naših slovenskih otrok, ker jih hoče siliti, da bi hodili v nemško šolo, dobivali čisto nemški poduk in se izneverili narodnosti slovenski? Kaj je njemu mar samo za nemške otroke! Ostanejo naj brez poduka, zdivjajo naj in duševno poginejo, ako mu niso za vabljenke, s kterimi more v svoje nemške mreže vjeti vsaj dvakrat toliko slovenskih otrok!

Ko se je omenjeni odgovor Schulvereina razvedel, začeli so njegovi agenti in misijonarji Maveričane slepiti, da sedaj ne dobé nobene šole, da bi bilo pa za nje vendar le bolje, ko bi imeli nemško šolo, kakor nobene itd. itd. Ljudje so tem lažnjivim besedam verjeli ter v strahu, da bi morda res ne dobili šole, ako nemški Schulverein umakne obljubljeno podporo, po nasvetu omenjenih agentov podpisali prošnjo do deželnega odbora, naj posreduje pri deželnem šolskem svetu, da uniči svoj prvotni sklep o Maverlski šoli ter v Maverlu vstanoči nemško šolo. Večina deželnega šolskega sveta je radostno sprejela to prošnjo ter ovrгла svoj prvi sklep in vstreza je želji nemškega Schulvereina z odlokom dne 18. julija 1882, št. 1081, zaukazala, da nova šola v Maverlu mora biti nemška, slovenski jezik pa se ima podučevati le kot obligaten predmet.

V tem odloku, ki se je nemškemu Schulvereinu naznanil s pismom okrajnega šolskega sveta črnomaljskega dne 5. avgusta 1882, št. 488, med drugim stoji, da se prvi sklep deželnega šolskega sveta preklicuje in zaukazuje vstanovitev nemške šole v Maverlu, ker bi delitev enorazredne šole v dva oddelka, kakor je bila prej sklenjena, prizadejala veliko težav in bi bil jako dvomljiv tudi vseh poduka in smoter, ki ga ljudske šole imajo!

Ta sklep c. k. deželnega šolskega sveta je tem čudnejši, ker ravnokar omenjenih, zdaj tolikanj važnih pomislov, da je bilo treba zaradi njih celo prvi sklep zavreči, ni imel,

dokler nemški Schulverein ni odrekel svoje podpore, kar spričuje, da naš deželni šolski svet svoje sklepe ali silno lahko misli, ljeno in površno dela, ali pa da pri našem vrhovnem šolskem vrhu beseda tujega Schulvereina več velja, kakor dobro vtemeljeni razlogi in predlogi njegovega podvrada, okrajnega šolskega sveta.

Ta sklep deželnega šolskega sveta je pa tudi nepostaven. On ne nasprotuje samo okrožnici istega vrha od 8. oktobra 1870 št. 316, ki z ozirom na § 51 postave od 20. avgusta 1870 št. 105 D. Z. določuje, da ima za vse ljudske šole na Kranjskem veljati slovenski učni jezik, izvzemši nemške občine na Kočevskem in Weissenfels, kjer je učni jezik nemški — Maverli pa ni nemško-kočevska občina —; ampak nasprotuje tudi 19. členu temeljne državne postave od 21. decembra 1867 št. 142 D. Z. Ta člen v zadnjem oddelku določuje, da se imajo v deželah, kjer več narodov živi, javne šole tako vravnati, da se vsakemu narodu daje prilika izobražiti se v lastnem ali maternem jeziku, ne da bi ga smeli siliti, učiti se še drugega deželnega jezika. Nasvet okrajnega šolskega sveta črnomaljskega gledé Maverlske šole je bil v popolnem soglasju s to postavno določbo in prvi sklep deželnega šolskega sveta se je z njo strinjal. Poslednja razsodba njegova pa ji odločno nasprotuje. Preiskava okrajnega šolskega sveta črnomaljskega je pokazala, da je večina otrok v Maverli slovenska, in vendar hoče c. k. deželni šolski svet te slovenske otroke siliti, da bi morali hoditi v nemško šolo in prejemati nemški poduk.

To protipostavno ravnanje se nikakor ne da opravičiti s §. 6 državne ljudsko-šolske postave od 14. maja 1869 št. 62 D. Z., ki pravi, da ima deželna šolska oblast določevati učni jezik. Ker samo po sebi se ume, pa je v § 6 ravno kar omenjene postave še naravnost izrečeno, da more deželni šolski svet učni jezik določevati le v mejah v splošnih postavah določenih — in innerhalb der durch die Gesetze gezogenen Grenzen —. Vsi ukazi, vse določbe in razsodbe avtonomnih oblastij, tedaj tudi c. k. deželnega šolskega sveta, morajo biti toraj v soglasju z določbami splošnih postav in jim ne smejo nasprotovati. Ni pa nam treba še posebej dokazovati, da temeljna državna postava je v prvi vrsti taka splošna postava, in da avtonomni vrhi nikdar ne smejo in ne morejo kratiti pravic, ki jih temeljna državna postava skupnim narodom ali posameznim državljanom daje.

Vrhu tega se pa c. k. deželni šolski svet, odločivši za Maverle nemško šolo, v kateri bi bila slovenščina le obligaten predmet, še tiste meje ni držal, ki jo postava sama v § 51 šolskega in učnega reda od 20. avgusta 1870 št. 105 D. Z. določuje kot nepremakljivi smoter poduka v maternem jeziku, ki je pri večini Maverlskih otrok slovensak ne pa nemšk. Tako je v enakih primerljivejših razsodila državna sodnija že večkrat — opomnimo le na razsodbo od 25. aprila 1877 št. 91, na razsodbo od 19. januarja 1880 št. 2, in na razsodbo od 12. julija 1880 št. 121 — in gotovo bi ravno tako razsodila tudi v tem slučaju, ako bi se ji v razsodbo izročil.

Sicer pa deželni šolski svet sam pripoznava nepostavnost svojega drugega sklepa, ker je nemškemu Schulvereinu sporočil, da se je pri svojem prvem sklepu držal postave ter skušal namenu nemškega Schulvereina

vstreči, kolikor je bilo po sedaj veljavnih postavah mogoče. Ker je njegova druga razsodba prvi čisto nasprotna, se o njej pač ne more trditi, da je tudi ona postavna, ker bi se moralo sicer reči, da belo in črno, noč in dan je tudi vse eno!

Da bi toraj vstregel željam nemškega Schulvereina, se c. k. deželni šolski svet kranjski ni zbal prelomiti postav.

Po tem takem ni čuda, da se je med nekaterimi učitelji vgojezdila misel, kakor da bi bilo ravnanje nemškega Schulvereina postavno, da so začeli hlepiti po njegovih darilih („Ehrensaben“ jih imenuje prej omenjeno letno poročilo nemškega Schulvereina) in menili se pri svojih višjih še prikupiti, ako podpirajo to društvo in njegove namene. Od tod tudi prihaja, da so med 264 udi, ki jih Schulverein po omenjenem poročilu na Kranjskem ima, c. k. profesorji, šolski nadzorniki itd. naj gorečnejši privrženci in naj marjivejši misijonarji tega naši deželi tolikanj nevarnega in narodu slovenskemu tolikanj sovražnega društva.

Med njimi se v prvi vrsti odlikuje c. k. učitelj na tukajšnji učiteljski pripravnici in c. k. okrajni šolski nadzornik Viljem Linhart, ki je celo tajnik tukajšnjega Schulvereinovnega oddelka. Za obiskovanje šol svojega okraja nima dosti časa, ker nekaterih šol menda po dve in celo 3 leta ni obiskal, ali jih saj od znotraj ni videl, dasi §. 29 postave od 25. febr. 1870 o šolskem nadzorstvu c. k. okrajnim šolskim nadzornikom zaukazuje redno obiskovanje šol; čas pa je imel, da je lani načelnika nemškega Schulvereina, dr. Weitlofa, spremljal po naši deželi, ter mu pomagal društvene namene razširjati; čas je imel, da je kot pooblaščenec nemškega „Schulvereina“ dovršil v Maverli nakup hiše, v kateri hoče omenjeno društvo napraviti nemško šolo; čas je imel, da je šel letos s posebno komisijo v Maverlsko šolo izpraševati, dasi ta šola spada v črnomaljski šolski okraj, in je morala c. k. žandarmerija gospodu nadzorniku in njegovim tovarišem pokazati pot nazaj na Kočevsko in jih podučiti, da v črnomaljskem okraju nimajo nič opraviti. Na vprašanje žandarmovo pripoznal je g. nadzornik menda sam, da je prišel tje v imenu nemškega „Schulvereina“, ki mu je dal pravico ogledati šolo; toda on ni ogledoval samo šolskega poslopja, ampak je tudi otroke izpraševal, kar potrjuje celo list č. tukajšnje vstavoverne stranke od 9. t. m., in kar se da tudi prav lahko spričati, ako c. k. deželno predsedništvo zaukaže strogo preiskavo tega prečudnega dogodka.

Kakor je bil nemški Schulverein šolo v Maverli s pričetkom preteklega šolskega leta prestrojil v čisto nemško šolo, ne da bi bile šolske oblasti o tem kaj vedile, ravno tako je hotel storiti tudi s šolo v Dragi, kjer je c. k. šolski nadzornik Linhart brez vednosti okrajnega in menda tudi deželnega šolskega sveta na svojo roko, kakor je sam obstal v seji okrajnega šolskega sveta kočevskega, zaukazal, da ima biti učni jezik nemški. Med pravicami pa, ki jih § 29 postave od 25. febr. 1870 o šolskem nadzorstvu okrajnim šolskim nadzornikom daje, nikjer ne najdemo, da bi smeli c. k. okrajni šolski nadzorniki samovoljno določevati učni jezik na javnih šolah, ker kakor smo prej dokazali, še

c. k. deželna šolska oblast brezpogojno te pravice nima.

C. k. šolski nadzornik Linhart pa s to samovoljno prestrojo šole v Dragi ni samo prelomil postave, ampak je tudi med tamošnjim ljudstvom napravil veliko razburjenost in razdraženost. Po zadnjem ljudskem števljenju živi v Dragi 1706 Slovencev in 230 nemških Kočevarjev. Tem razmeram primerano je bil v tamošnji šoli skoz 26 let odkar je bila ustanovljena, učni jezik slovensk, nemščina pa se je podučevala kot obligaten predmet. Ljudje, nemški in slovenski, so bili s to vravnavo zadovoljni in v 26 letih o tej zadevi ni bilo nobenega prepira med njimi. Kar pride nenadoma omenjeni ukaz c. k. okrajnega šolskega nadzornika Linharta ter napravi veliko zdražbo med prej toliko mirnimi občani. Ljudem, katerih ogromna večina je slovenska, ni bilo prav, da bi njih otroci hodili v nemško šolo ter se, kakor skušnja spričuje, ne naučili niti nemškega niti slovenskega jezika. Zato so spisali in c. k. deželnemu šolskemu svetu poslali prošnjo, naj ostane njihova šola, kakor jo bila doslej. Razburjeni duhovi so se pomirili, ker so imeli nado, da bode c. k. deželni šolski svet pravično razsodil. Toda ta mir ni dolgo trajal; kmalo se je začela med tamošnjimi občani silna agitacija za nekako proti-prošnjo in tamošnji učitelj Jurij Erker, je na vso moč razširjal to nasprotno prošnjo ter po dnevi in po noči lazil po hišah in lovil podpise za njo. Ker je g. Linhart za to nasprotno prošnjo vedel in celo v okrajnem šolskem svetu kočevskem napovedal, da se snuje, še preden je bila odposlana, in ker si je ravno tamošnji učitelj za njeno izgotovljenje največ prizadeval, bi skoraj rekli, da je g. šolski nadzornik Linhart sam sprožil to nasprotno prošnjo ter vstrezaje namenom nemškega Schulvereina povzročil ne samo prve, ampak tudi drugo razburjenost in razdraženost med ljudmi.

Ako bi nemški Schulverein res smel po naši deželi tako rogoviliti, kakor je pričel, in bi bili Slovenci primorani se sami braniti in za varstvo in obrambo svoje narodnosti osnovati enako društvo, z enakimi težaji in pravili, kakor jih ima nemški Schulverein, katerim bi toraj vlada ne mogla odreči potrdila, ter bi svojo delavnost začeli razvijati med namškimi Kočevarji in drugimi sosednimi Nemci in jim vailjevati slovenske šole: bi se silen boj vnel v naših deželah in bi nikdar ne prišli do miru in sprave med narodi, ki ga tolikanj želé vsi pravi rodoljubi. In kdo drug bi bil kriv teh vednih prepиров, kakor iz vseh dežel k nam zatrošeni nemški Schulverein.

Ako hoče nemški Schulverein podpirati in varovati nemštvo, zamore slobodno za svoje nemške rojake ustanovljati privatne šole, samo da se drži pri nas veljavnih postav in da tudi sam zdrži take svoje šole. Tega pa nikakor ne moremo mirno gledati in trpeti, da bi se on v naši deželi šopiril kot vrhovna šolska oblast in bi deželni šolski svet pa okrajne šolske oblasti smatral le za svoje podružnice, da bi dajal svoje skrivne ukaze, da bi nam za slovenske otroke vsiljeval nemške šole in bi morali z deželnimi denarji zdrževati spake nemškega Schulvereina.

Nikakor ne moremo in ne smemo trpeti, da bi se zaradi nemškega Schulvereina še kje in še kdaj med našim ljudstvom rodila taka razdraženost in razburjenost, kakor v Maverli

in Dragi, in bi zarad tega vnanjega društva, kterege „bavarski Vaterland“ — tedaj nemški list — dolži veleizdajskih namenov, naši mirni rojaki in zvesti podložniki avstrijskega cesarstva prišli morda v nevarnost, se pri taki razkačenosti kaj pre nagliti in proti kazenskim postavam pregrešiti.

Tudi nikakor ne smemo in ne moremo trpeti, da bi nemški Schulverein s svojimi darili naše učitelje begal in jih spravljaj v nevarnost od teh darov premošenim prelomljivati postav. Ker ako naši učitelji v šolskih, po učnem načrtu drugim predmetom odločenih urah po namenu nemškega Schulvereina podučujejo v nemščini in za tak, „dolžnost presegajoči poduk“ od njega prejema nagrado, pregreš se, bi skoraj rekli, na enak način, kakor c. k. vradniki, katerim je po § 104 kazenske postave prepovedano za opravljanje svoje službe neposredno ali posredno kake darila jemati. Ako pa za nagrade nemškega Schulvereina v nemščini podučujejo po šolskih urah, pregreš se zoper § 42 naše postave od 29. aprila 1873, po katerem noben učiteljskega stanu od časa, ko so bili njegovi premjki vravnani, ne sme pour dajati ali posebej podučevati.

Z eno besedo, nikakor ne smemo in ne moremo trpeti, da bi nemški Schulverein naše šolstvo motil, naše ljudstvo dražil, naše nadzornike in učitelje pridil ter k zanemarjevanju njihovih dolžnost zapeljeval!

Zato stavimo podpisani gledé na tukaj omenjene dogodke do preblagorodnega gospoda c. k. deželnega predsednika sledeča vprašanja:

1. Ali mu je početje nemškega Schulvereina na Kranjskem znano?
2. Ali mu je znano, da to početje dela združbe med nemškimi in slovenskimi prebivalci in med ljudstvom napravlja veliko razburjenost?
3. Ali misli, da je tako početje nemškega Schulvereina brez vse škode za državni blagor in da se dá z našimi postavami sploh strinjati?
4. Ali mu je znano, da ima Schulverein ravno med c. kr. služabniki svoje najgorčnejše privržence in najmarljivjše agente?
5. Ali ga je volja uničiti drugi, postavam nasprotni sklep c. kr. deželnega šolskega sveta kranjskega o šoli Maverlski?
6. Ali se je že zaukazala, ali pa se sploh misli zaukazati disciplinarna preiskava zarad dogodkov v Maverlu in Dragi?

V Ljubljani 19. septembra 1882.

Klun, Navratil, Svetec, Vošnjak, Poklukar, Pfeifer, Bleiweis, Zarnik, Grasselli, Detela, Robič, Potočnik, Pakiž, Lavrenčič.

Politični pregled.

V Ljubljani 18. septembra.

Avstrijske dežele.

Iz Trsta 17. septembra. Cesar so prišli danes 17. t. m. ob 7. uri v Miramar, kjer so uže bili navzočni: cesarica, cesarjevič in soproga, pa nadvojvoda Ludvik Salvator in Stefan. Od tod se je slavna najviša gospoda podala na kolodvor v Trst, kamor so prišli ob 10. uri, kjer so jih sprejeli ministerski predsednik grof Tasffe, minister trgovine in poljedelstva, namestnik, duhovščina, vojaštvo in vradništvo. Cesar in cesarica, cesarjevič in soproga so izrazili sočutje grofu Tasffu. — Pri istopu iz kolodvora je ljudstvo živo razodevalo svoje

veselje. Hči c. k. namestnika je podala cesarici krasen šop cvetic, a podestà Bazzoni carevni Stefaniji. Podesta Bazzoni je v navdušenih besedah govoril o udanosti Trsta do preslavne cesarske rodovine in o veselji zarad prihoda Njih Veličanstev, in o zgodovinskem pomenu pričujoče slavnosti. — Cesar so odgovorili italijansko, ter so rekli, da so prav zadovoljni slišati take besede. Cesarska obitelj je prišla sedaj veselejši, kakor vsaki čas prej v Trst, kjer se obhaja taka slavnost, ki so jo Tržačani osnovali na spomin 500letne zaveze med Trstom in vladarsko hišo. — Ako bodo Tržačani zmirom delovali jedne misli na blagor mestu, jih bode cesar in vlada vsak čas podpirala.

Slavna gospoda so šli potem v razstavo, kjer so bili navdušeno sprejeti. Ob 2. uri so bila predstavljanja v palači c. k. namestništva. Sprejeti so bili — tudi konsuli in kontreadmiral Nikolson in štab severno-amerikanske fregate „Lancaster“.

Deputacija kranjskega deželnega zbora je bila sprejeta ob 3. uri prav milostljivo. Na ogovor deželnega glavarja, so cesar rekli: Veseli me, da je Kranjsko poslalo posebno deputacijo do Mene. Kar sem storil za Kranjsko, je bila dolžnost, rad bodem pomagal deželi. Prav veseli me, da se bodem prihodnje leto vdeležil vaše deželne slavnosti. — Cesar so govorili z deželnim glavarjem o delavnosti deželnega zbora in z udoma deputacije o ekonomičnih zadevah dežele, in so deputacijo milostno odpustili.

Dolenjlavstr. dež. šolski svet je 13. t. m. jednoglasno zavrgel napravo „českých škol na Dunaji“. — Tukaj je šlo za to, da bi bili Čehi iz svojega postavili zasebno šolo za svoje otroke. A to jim ni bilo dovoljeno. Tudi XIX člen osnovnih postav je mogel pobijati prošnjo Čehov. O ti ubogi §. v kaj si vendar dober! Govorili so tudi, da bi s tako šolo protestovali zoper nemško šolstvo na Dolenjem Avstrijskem. Tako daleč pride šolska oblast, ki si za svojega svetnika izbere dr. Weitlofa, predsednika „Schulvereinu“. Na Dunaji stanuje po zadnji ljudski štetvi 219.682 Čehov, ki ne spadajo pod Dunaj, pa 26.000 Čehov in Marovčanov, ki imajo tam domovinsko pravico. Na Dolenje Avstrijskem je pa tudi več českých vasi, višje državno sodišče je leta 1877 razsodilo, da je njih jezik deželni jezik, in tedaj za nje velja vsako pravo, ki izvira iz §. XIX. osnovnih postav, kar se tiče šole. Kakor pa §. XIX. razlaga dr. Weitlof, je pa nekaj dosihmal nenavadnega, razume naj to, kdor more; nemškemu jeziku preti nevarnost, ako se le kje v deželi drugače govori, kakor nemški.

Deželni šolski svet za Moravsko je sklenil 13. t. m., da se napravi v Brnu v 3. okraji česka šola za česke otroke. Sedaj pa veliko vpitje v nemškem Izraelu zoper deželni šolski svet, v katerem je 11 Nemcev in 5 Čehov. Tako sestavljeni šolski svet vendar ne bode storil drugega, ako popravi največe krivice, ki so se prej godile v tem svetu. — Kaj pa mesto Bern. — Rado ali nerado se bode vendar le vdalo.

V Bosni bodo menda po okrajih v jedni roki združili politiško upravo, sodnijo in denarstvo. — Tako je bilo tudi nekda na Kranjskem, ko so pri okrajni gosposki kmetje sodbe imeli in tudi davek plačevali, okrajni komisariji so imeli malo uradniškega osebja, a mnogi izmed njih so bili izvratno delavni in praktični gospodje. Vse je nad tem, da se dobodo pravi možje za take važne službe.

Vnanje države.

Črnogora in Albanija ste si bile od nekda sovražni. 3. t. m. so Albanezi, vrnivši se iz Podgorice, umorili na samem Črnogorca. Odsihmal se zbirajo na meji Albanezi, ako vidijo posamezne Črnogorce, žene ali otroke, streljajo na nje. — Albanija je postala takorekoč dežela sama za-se, ako Črnogora zahteva od Porte satisfakcije, Turčija vse obljubi, a pri obetani navadno ostane, ali ne more ali noče nič storiti. Silno kritičen položaj za črnogorsko vlado.

Iz Francoskega. Bivša poučna ministra Ferry in Pavel Bert sta pošiljala okrožnice do prefektov, šolskih predstojnikov zastran izpeljanja šolskih postav, a njih naslednik Duvaut pošilja okrožnice, da bi ostrine te postav nekoliko obrusil. Zarad njegove okrožnice, v kateri ukazuje, da starišem ni treba povedati mairu (županu) kam hočejo otroke pošiljati, in da naj župan pozve iz šolskih zapisnikov, kam da hodijo otroci v šolo, prišel je v nasprotje s prefektom iz Senskega okraja, Floquet-om, ta je namreč razglasil, da okrožnica Duvaut-ova nima veljave za Paris. — Kdo se bo vklonil, minister ali prefekt? Sicer se pa tudi v Parizu starišem nič kaj ne mudi, da bi razglašali se, kakor Floquet terja. V 11. okraji, kjer je šolskih otrok 22.000, se jih je oglasilo starišev samo 22. Kaj posebnega pri tem je, da Gambetta (njegovi listi) podpira ministra, a Brisson, predsednik zbornice, se huduje nad njim. Resman, opravnik Italije v Parizu, je podal ministru Duclercu protest, v katerem oporeka, da se laški podložniki sodijo pri francoskih vojaških sodiščih.

Angleži so posedli Kahiho 14. t. m. Arabi-paša in Tulba-paša sta se brezpogojno udala. Blizo 10.000 mož Arabijeve vojske je orožje položilo. V Kahiri so bili Angleži sprejeti z veliko radostjo.

Iz Egipta. V bitvi pri Tel-el-Kebir je bilo Angležev mrtvih 54, med njimi 9 častnikov, in 342 ranjenih, med temi 22 častnikov; zgube sovražnikov so 1500 ranjenih in mrtvih. General Volseley poroča iz Kahire, da je ljudstvo bilo veselo njegovega prihoda. Arabi-paša in Tulba-paša sta vjeta. Volseley pravi, vojska v Egiptu je končana, in za sedaj ni treba več vojakov pošiljati sem. Vojaki so zdravi in veseli, vsak je storil svojo dolžnost. — Iz Ismailije se poroča, da se posadka v Damiette hoče podati. — Telegrafiška vez med Kahiho in palačo Ras-el-Tin je zopet vravnana. Iz Kahire so prišli odposlanci s pismom Arabi-paše in drugih članov vstajniške vlade; namestni kralj jih ni pustil pred se.

Izvirni dopisi.

Iz Maribora, 17. septembra. (Prihod domačega polka št. 47) Danes pred poludnem je prišel naš domači polk iz Dunaja v Maribor, da tukaj s štabom in godbo stalno ostane. Radostno so Mariborčani pričakovali domače junake, še bolj pa menda njihovo godbo, ker že dolgo let niso imeli vojaške godbe, ter so se pri vseh veselicah morali zadovoljiti z godbo delavcev južne železnice.

Mestjani so domačemu polku pripravili kolikor mogoče slovesen sprejem: mesto je bilo z banderami in venci krasno okinčano, mestni zastop in vojaški dostojanstveniki z godbo delavcev južne železnice so ga na kolodvoru pričakovali in s cesarsko himno sprejeli in mestjani so neki tudi svojo znano gostoljubnost v obilni meri pokazali.

Po slovesnem pozdravu so vojaki veselo

marširali med ogromnim številom ljudstva skozi celo mesto v Franc-Jožefovo kosarno, od vseh strani glasno pozdravljeni in obsipani s šopki in vencii. Za svojo zastavo pa so bili že na kolodvoru dobili velik krasen venec. Sprejem bi bil še gotovo veličastnejši in lepši, ko ga ne bi bilo vedno deževno vreme motilo; že nekatere dni namreč vedno dežuje in tukajšnji posestniki vinogradov se bojijo, da bo vsled obilnega dežja grozdje slabo dozorelo in da ne bodo nič boljšega vina pridelali od lanskega.

Pri današnjem sprejemu so bile po ulicah razobešene skoro same cesarske, avstrijske in štajarske bandere in okoli kolodvora je kar gomazelo prostega ljudstva iz mesta in okolice. Ta kontrast pri današnji svečanosti nasproti onej pri razkritju spomenika cesarja Jožefa II., pri kateri ni bilo skoro nikoga iz mestne okolice in iz mesta le pristaši nemško-liberalne stranke, ki so takrat tudi v obilnejšem številu nemških zastav izobesili bili, je jasno pričal, da je današnja slovesnost obhajala vse ljudstvo v mestu, takrat pa le politična nemško-liberalna stranka in ž njo nekateri drugi iz bojazni do nje.

Prav iz srca želimo, da bi naši vojaki tako radi na domači zemlji bivali, kakor željno so po njej na tistem hrepeneli, pa da bi tudi Mariborski mestjani jim vselej enako prijaznost skazovali, kakoršno so jim bili danes skazali.

Z Bleda, 17. septembra. Društvo poštarjev kranjskih in primorskih je imelo včeraj 16. t. m. tukaj v rajskem Bledu v gostilni Petranovi svoj 10. občni zbor. Sošlo se je bilo precejšnje število udov, ki so z veliko zadovoljnostjo sprejeli naznanilo društvenega predsednika o ustanovitvi „penzijskega društva za poštne načelnike in ekspeditorje.“ V deželni odsek tega društva so bili izvoljeni: Kot ud centralnega odbora: g. Martin Dragan, za njegovega nadomestnika g. Anton Muha iz Lokve, za namestnika pa g. Mihael Loschdorfer iz Divače. Obširneje poročilo o tem zborovanju se bode še objavilo.

Domače novice.

V Ljubljani, 19. septembra.

(*Presvitla cesarica*) se je v soboto zjutraj po sedmih skozi Ljubljano peljala v Trst. Na kolodvoru so se bili sošli g. deželni predsednik Winkler, župan Grasselli in odlična gospoda ljubljanska, pa cesarice niso vidili, ker je ostala na vozu in tam vžila zajutrak, ki ga je bil pripravil prej sim došli dvorni sladkar. Zvečer ob 6. uri sta došla z brzovlakom v Ljubljano cesarjevič Rudolf in princesinja Stefanija. Ko pa odide prvi oddelek pripelje se drugi oddelek tega vlaka, s katerim se je vozil ministerski predsednik grof Taaffe, ministra Pino in Falkenhayn. Njih Vzvišenosti niso stopili iz vozov, ampak ministerski predsednik je poklical deželnega predsednika in vladnega svetovalca k sebi. Vlak je odšel ob 6. uri in 10. minut.

(*Dijakov se je na tukajšnjo gimnazijo*) oglasilo vseh skupaj 718; samo v I. šoli 221. Pri sprejemni skušnji se jih je zvrгло 27. V I. šoli bodo trije razredi, eden nemški, dva slovenska. Dvojni razredi so do pete šole, kakor lani, ko je v začetku gimnazija štela 670 učencev. — Vstopil je spet prof. Fr. Šuklje in g. dr. Svetina za veronauk za gorenji gimnaziji; razun g. Borštnarja pride za suplenta gosp. A. Bartel. Odšel je g. Diepold, J. Golob v Gradec, J. Verhovc na tukajšnjo realko.

(*V Alojznico*), ki imajo 50 gojencev, pride na mesto Merčunovo za pomočnika presbiter g. France Krek iz Selc.

(*V bogoslovje*) je sprejetih v I. leto doslej osem (štirje med njimi pogojno.)

(*Latinski-slovenski slovník*) za 3. in 4. gimnazijski razred (po Rožekovem latinsko-nemškem) so izdelali tukajšnji profesorji g. V. Kermavnar (A, B, E), M. Pletršnik (C, D, M), Vodušek (F—L), Fr. Wiesthaler (N—P) in Fr. Žakelj (R—Z), potem vadbe v sklanji latinski (I. del) za 3. gimnazijski razred, sestavil prof. V. Kermavnar. To dvojno delje založil Ig. pl. Kleinmayr et Fed. Bamberg in je ravno kar izšlo pri g. založniku. Slovník obsega 28 pol v 8° in je sestavljen s podrobno natančnostjo, kakor gre za to delo.

(*Vabilo*) k slavnosti blagoslovljenja zastave delalskega podpornega društva pod pokroviteljstvom Njegove Visokosti cesarjeviča Rudolfa, in k veselicam z njo združenim dne 24. in 25. septembra v Trstu. Spored: A. Sprejem tujih gostov. 24. septembra ob 7. uri 10 minut zjutraj sprejem na postaji iz Ljubljane in iz drugih postaj med Trstom in Ljubljano in Gorice došlih društev in gostov in odhod vseh skupaj v gostilno „Cervo d' oro“. Ob 9. uri zjutraj odhod od tam naravnost k svetemu Ivanu; ob istej uri odidejo tudi vsa tržaška društva na slavnostni prostor. B. Ob 9^{3/4} sprejem duhovščine. C. Sprejem Nj. ekselence kumice namestnice in c. k. namestnika Ob 10. uri zjutraj naznani strel topičev prihod kumice, baronice Pretis, zastopnice Nj. c. k. Visokosti cesarjeve Stefanije in c. k. namestnika. D. Sprejem dostojanstvenikov. Precej potem sprejme odbor razne druge tržaške in zunanje društvenike ter jih odvede na določena mesta. E. Slavnost pri sv. Ivanu. Ob 10^{1/4} uri: 1. Slovesna sv. maša, pri kateri gode vojaška godba in pojo pevska društva. 2. Kumica — namestnica priveže po visokej gospej kumici podarjen trak na zastavo, potem privežejo družice drug trak, podarjen po tržaških Slovenkah. 3. Blagoslovenje zastave po pontifikantu. 4. Tržaški in skedenjski pevski zbor pojeta Dav. Jenkovo „himno“. 5. Zabljanje žeblice izvršuje pontifikant, kumica, c. k. namestnik in druga visoka gospoda. 6. Slavnostni govor, med katerim izroči predsednik društva krščeno zastavo zastavonoscu. Tržaški in skedenjski pevski zbor pojeta Hribarjevo kantato. 7. Zastavo venčajo gospodične družice in blagoslovljeno zastavo pozdravljajo zastave došlih društev, mej tem svira godba. 8. Vsa društva s te zastavami in godbami defilirajo pred kumico — namestnico, pred c. k. namestnikom in drugimi dostojanstveniki ter spremljajo zastavo delalskega podpornega društva v društvene prostore. F. Banket. Ob 1^{1/2} uri popoldne banket v Dreherjevem nalašč v ta namen okrašenem velikem salonu. Vsak kdor se hoče vdeležiti banketa, mora se oglasiti pri tajniku društva, Corsia Stadion št. 2, I nadstropje in tam plačati 2 gld. Zunanji gostje morajo poslati znesek s pošto nakaznico. Mej banketom bode svirala godba in peli razni pevski zbori. G. Petje. Ob 5. uri popoldne pevska skušnja vseh došlih pevskih zborov v prostorih „delalskega podpornega društva“, Corsia Stadion št. 11. Vsi zbori so naprošeni, da se učé Hajdrihovo „Jadransko morje“ in D. Jenkov „Naprej“, ker ta dva zbora bodo vsi zbori skupno peli.

(Konec prih.)

(*Kako daleč je Ljubljana!*) Pri sv. Barbari pri Haložah na Štajerskem bilo je 15. t. m. oddano pismo za g. N. v Ljubljani. 16. t. m. je to pismo srečno došlo v Ptuj, 17. t. m. v Trst, in 18. t. m. nazaj v Ljubljano! Ne vem, kdo je temu kriv, ali čudno je, da

se ravno pisma s slovenskimi napisi najraje zakasnujejo po nekterih poštah!

Razne reči.

— Za škofa v Poreču je izvoljen preč. g. dr. Zorn, kanonik v Gorici, kteremu so cesar pri svojem bivanju v Gorici povedali, da je izbran za to veliko čast.

— Kupčijski minister baron Pino bil je od občine Srpenice izvoljen za častnega občana.

— Toča. 14. dan t. m. je bil žalosten dan ne le za Trst, kjer je hud vihar pri razstavi veliko škode napravil, a še huje je bilo ta dan za Vipavo in Kras. Vsula se je suha toča in uničila skoro ves vinski pridelek, po Krasu je bila letos trta posebno bogata tudi tam je toča močno poškodovala. — Ubogo ljudstvo vse leto so delali in čakali in sedaj so ob vse.

— Naj boljši del, kateri ji ne bode vzet, izvolila si je Neža Gubert, ki je umrla v Baltimore v Ameriki v 45 letu starosti. Kdo pa je bila ta ženska? — Bila je odlična pevka morda prva, na svetu. Rojena v Filadelfiji, je uže s desetimi leti tako slovela za voljo pevskega glasu, da je nje učitelj Piarini rekel: nočem plačati, zadosti mi je, ako me bode svet imenoval učitelja Gubertove v petji. A deklica je hrepenela po samostanski tihoti, slava je ni zmotila, denar ki so ga ji ponujali, ako nastopi v gledališči, je ni zmotil in z 20 letom je stopila v samostan v Georgetownu, od tod je bila premeščena v seminar v Wheeling, kjer so jo obiskali prvi strokovnjaki v petji; sestra Neža je bila tudi posebno izučena na glasoviru in harpi. — Tako hranijo samostani še zmirom naj izvrstnejše glave, dasiravno se jim tako rado podtikuje nevednost.

— Potres. V Panami (Amerika) je bil hud potres; stolna cerkev in več drugi poslopji je močno poškodovanih, več oseb je ubitih. Zguba velika.

— Nov planet je najdel adjunkt Palisa na Dunajski zvezdarni 10. t. m.; ta je 12. velikosti. Opazovali so ga ob 11. uri 7 minut v 355° 55' naravnostnega vzhajanja in v 1° 12' južnega naklona.

Javne dražbe.

19. septembra. 3. eks. držb. pos. Jožefa Marolt iz Račjega. Račje (Ratschah.) 1. eks. držb. Janeza Dorniš iz Paka 5140 gld. Verhnika. Prestavljena držb. pos. Martina Kovač iz Brega 950 gld. Verhnika. 1. eks. držb. pos. Sebastijana Godec iz Golič 1303 gld. Litija. 1. eks. držb. pos. Franceta Zajec iz Sel 7010 gld. Litija. Ponavljanje držb. posestva Jožefa in Marije Vovk iz Št. Vida. Vipava. 1. eks. držb. pos. Janeza Mikuš iz Rakitne 3886 gld. Verhnika.

20. septembra. 1. eks. držb. pos. Antona Gren iz Klanca 900 gld. Ljubljana. 1. eks. držb. pos. Franje Vovk iz Zagorice 3549 gld. Radoljica. 1. eks. držb. pos. Matije Urbanije iz Kanderš 378 gld. Litija. 1. eks. držb. pos. Franje Krašovic iz Zgornje Brezovice 4240 gl. (Kostanjevice.

21. septembra. 3. eks. držb. Marija Šrajbar iz Dolenje vasi 10; 589 gld. Logatec. 1. eks. držb. pos. Jožefa Papež iz Žužemberga 920 gld. Žuženberg. 3. eks. držb. pos. Antona Penko iz Nadanje selo 850 gld. 3. eks. držb. pos. Franceta Štajner iz Mavric 1562 gld. Logatec.

22. septembra. 1. eks. držb. pos. Janeza Magaj iz Semiča 1988 gld. 64 kr. Metlika. 1. eks. držb. pos. Bernarda Strus iz Reke 610 gld. Litija. 1. eks. držb. Miha Urkovega iz Metlike 1500 gld. Metlika.

Telegrafske deurne cene 18. septembra.

Papirna renta 76.80 — Šroberska renta 77.40 — Zlata renta 95.20 — 1860letno državno posojilo 130. — Kreditne akcije 321. — London 119.25 — Cea. kr. eskini 5.66 — 20-frankov 9.45 1/2.